

Was van de meeste soorten het aantal waargenomen exemplaren belangrijk lager dan in andere jaren, enige soorten traden echter zeer talrijk op. Zo vloog *Euphyia luctuata* Schiff., andere jaren steeds zeldzaam, in de tweede helft van juli tot einde augustus in grote aantallen in het bosgebied tussen Epen en Vaals, vooral daar, waar de voedselplant (*Epilobium angustifolium*) stond. Het zou begin augustus weinig moeite hebben gekost in enige uren honderd exemplaren te vangen.

Ook *Ochropleura plecta* L. kwam begin augustus in massa's op de lamp, soms honderden per avond. Hetzelfde geldt voor *Amathes c. nigrum* in begin september. Zo telde ik op 6, 7, 8, 10, 11 en 12 september achtereenvolgens 250, 300, 400, 300, 250 en 80 exemplaren.

Craniophora ligustri F. kwam in de tweede helft van augustus in aantal op de lamp: bijna alle exemplaren behoorden tot de variëteiten *nigra* Tutt en *sundevalli* Lampa.

Tengevolge van het koude voorjaar vielen de vliegtijden van vele soorten later dan die welke in de Catalogus LEMPKE zijn vermeld. Ik zal niet alle afwijkingen vermelden, doch mij tot enige opvallende beperken.

Paracolax derivalis Hb. vloog nog tot 28 augustus, volgens Cat. LEMPKE één generatie van 18 juni tot 11 augustus.

Van *Lasiocampa quercus* L. vond ik op 26 juli nog een volwassen rups, die spoedig verpopte, maar in 1955 geen vlinder meer heeft opgeleverd.

Harpyia bifida Hb. vloog nog tot 1 september. Volgens Cat. LEMPKE valt de tweede generatie tussen 27 juli en 9 augustus.

Aricia agestis Schiff. Op 10 oktober ving ik in mijn tuin te Aerdenhout een nog vrij gaaf exemplaar, dat zeker tot een derde generatie moet behoren.

Bombycia viminalis F. vloog tussen 15 en 26 juli meer dan in andere jaren. Na 26 juli werd geen enkel exemplaar meer gezien, tot op 23 augustus nog een vers exemplaar op de lamp verscheen.

Summary

Discussion of the season 1955 for Macrolepidoptera in Holland, scarcity of some usually common species, striking abundance of others, late dates, catches of several rare species and interesting forms. Among the latter a few specimens of *Harpyia furcula* Clerck, f. *aureonigra* Kennard, taken in Dutch Limburg, and only recently described from England.

Aerdenhout, Vogelenzangse weg 22.

Mededelingen over Lepidoptera uit de omgeving van Apeldoorn

door

W. J. BOER LEFFEF

Op de Wintervergadering te Utrecht demonstreerde ik een aantal Lepidoptera, merendeels gevangen in de omgeving van Apeldoorn, of besprak verschillende bijzonderheden ervan. Voor zover deze nog niet gepubliceerd zijn als korte mededelingen in de *Ent. Ber.*, volgen zij hier.

Apatura iris L. Zoals ik reeds gemeld heb, vond ik te Apeldoorn twee rupsen.

Beide dieren zaten op de onderste takken van een ongeveer 4 m hoge struik van *Salix caprea* L. De beste methode om de rupsen te vinden is stellig van onderen door de bladeren tegen de lucht te kijken. Een donkere schaduw op een middennerf duidt dan op de aanwezigheid van een rups. Bij het kweken merkte ik, dat de dieren zich op een groot blad een matje spinnen, waarop zij overdag doodstil zitten. Tegen de avond worden zij levendig. Dan kruipen ze langs de tak op zoek naar een blad en de volgende morgen vond ik ze weer rustig op hun matje. De ene rups kwam niet goed door een vervelling en ging later dood. De andere viel bij het verpoppen en leverde tenslotte een kreupele vlinder.

Fabriciana niobe L. Ook in 1955 was de vlinder weer zeer gewoon op één bepaalde vliegplaats. De populatie varieert echter zeer weinig. Ik zag, dat de wijfjes de eieren afzetten vlak bij de bodem, niet op de voedselplant, maar op mos, dorre stengels en bladeren van *Plantago lanceolata* L. Bij nachtelijke tochten met de oppomplamp vond ik bovenaan de bloeiwijzen van deze Weegbree de rupsen van *Mesoacidalia charlotta* Hw. (*aglaja* L.).

Heteropterus morpheus Pall. De vlinder was in 1954 en 1955 op de vliegplaats zeer gewoon. Als deze gespaard blijft en er op verstandige wijze verzameld wordt, behoeven we ons over *morpheus* geen zorg te maken.

Harpyia bicuspis Bkh. Bij Apeldoorn de gewoonste *Harpyia*. In 1955 kwam een exemplaar met een doorgebroken middenband op de lamp. Een ♀, dat in 1954 op licht gevangen werd, legde ongeveer 35 eieren, die gedeeltelijk uitkwamen. Ik merkte op, dat de rupsen langzaam groeiden en elkaar beslist irriteerden, als er te veel in een kleine ruimte gekweekt werden. Jammer, dat de dieren na de vierde vervelling, nagenoeg volwassen, plotseling ziek werden en bijna alle tegelijk stierven. Ook een kweek van *Hoplitis milhauseri* mislukte op dezelfde manier.

Stauropus fagi L. Een heel gewone soort op licht, varieert nauwelijks.

Drymonia querna F. In de regel hier gewoon op licht, in 1955 echter weinig, maar hierbij waren twee zeer donkere exemplaren.

Drymonia trimacula Esp. De gewoonste soort van het geslacht in deze omgeving, steeds tot nog toe in de typische vorm. In 1955 was de soort ongelooflijk talrijk op de lamp te Colmschate. Alle exemplaren waren hier donker!

Odontosia carmelita Esp. In 1954 ving ik voor het eerst drie exemplaren op licht, maar in 1955 was het al een dozijn!

Leucoma salicis L. Was hier in 1954 zo talrijk, dat enkele avonden mijn balkon en de lichtkast bezaaid waren met de witte vlinders, alsof een veren kussen was uitgeklopt. Er waren ook verscheidene wijfjes tussen. Mogelijk hebben we hier met een trek te doen gehad. In 1955 was het aantal weer gewoon.

Lymantria monacha L. De vlinder bevindt zich hier duidelijk in een stijgende lijn, die begon in 1951. Vooral in 1955 was hij gewoon op licht.

Poecilocampa populi L. Meestal niet gewoon hier, maar in 1955 bijzonder goed op de lamp. Avonden met 15 tot 20 stuks waren geen uitzondering.

Rhyparia purpurata L. Hier in de omgeving zeker niet zeldzaam. De vlinders komen geregeld op de lamp en de rupsen vind ik nogal eens bij nachtelijke tochten op de hei met de oppomplamp. Ze zijn dan makkelijk te zien. De wijfjes zitten vóór de copula dagen lang stil. Daarna worden de eieren ineens en snel

gelegd, ca. 300 stuks. Helaas mislukte de kweek in de vochtige zomer van 1954.

Colocasia coryli L. In 1955 opvallend talrijk op licht. Daarbij bleek de vlinder behoorlijk te variëren.

Euxoa cursoria Hufn. In 1955 een ex. te Hoog-Soeren op licht, het eerste voor deze omgeving.

Eurois occulta L. In 1953 was deze soort ongelooflijk talrijk te Hoenderlo op smeer, tegelijk met *Diarsia brunnea* Schiff. en *Lycophotia sigma* Schiff. Nadien was *occulta* een geregelde verschijning op de lamp, doch nooit meer zo talrijk. Zeer variabel !

Triphaena janthina Schiff. In mijn lichtkast te Apeldoorn een uiterst gewone verschijning, maar te Wiessel bijv. vrijwel ontbrekend.

Orthosia opima Hb. Elk jaar in een enkel exemplaar, maar in 1953 drie exemplaren tegelijk op licht op mijn balkon. Toen ik in 1953 op een bepaalde plek te Wiessel ving, zag ik een uil vlak over de bosbessen vliegen. Toen ik het dier eindelijk te pakken had, bleek het een ♀ van *O. opima* te zijn. Reeds in de vangdoos zette het een aantal eieren af. De rupsen kweekte ik afzonderlijk op in aspirinebuisjes met Bosbes. Ze groeiden goed en verpopten, maar niet één exemplaar leverde de vlinder. De heer GORTER, aan wie ik de helft van de kweek gaf, bereikte betere resultaten. *O. opima* is hier bepaald een bosbesdier !

Lacanobia contigua Schiff. In 1955 zeer gewoon op licht, trouwens hier toch altijd een gewone soort. Weinig variabel, sommige exemplaren hebben nogal veel rood op de vleugels, andere missen elk spoor van rood.

Lacanobia glauca Hb. De laatste week van mei 1954 lichtte ik bij de jacht-opziener van de Koninklijke Houtvesterijen te Wiessel. Het was een koude, vochtige avond, zodat ik begon met mijn tijd bij de koffie van de jachtschut door te brengen. Toen ik tegen 11 uur eens ging kijken of er toch nog iets gekomen was, bleek er midden op het laken een uil te zitten, die ik zo gauw niet kon thuis brengen. Het moest een of andere „*Mamestra*” zijn, tot me plotseling te binnen schoot, dat dit *glauca* was. Op hetzelfde moment kwam een tweede exemplaar op het laken zitten. In nog geen 14 dagen werden het tenslotte ruim 20 exemplaren. Een levend meegenomen wijfje legde in een paar dagen 180 eieren. De kweek gelukte prachtig. Bijna alle rupsen leverden de vlinder. Gekweekt met Bosbes.

Anarta myrtilli L. Een exemplaar van de zeldzame f. *peralbata* Warren.

Agrochola macilenta Hb. In 1955 bijzonder talrijk op smeer, in allerlei vormen.

Citria lutea Ström. Een exemplaar van f. *togata* Esper.

Lithomoia solidaginis Hb. In 1955 nog talrijker dan het in het jaar daarvoor op licht. Vliegtijd tot 3.X.

Graptolitha furcifera Hufn. In 1955 één ex. op smeer, ondanks geregeld smeren op dezelfde plek.

Enargia paleacea Esp. Bij Apeldoorn geregeld in meerdere exemplaren, ook op licht.

Ortholitha coarctaria Schiff. In 1955 zeer gewoon op één bepaalde plek. De dieren vliegen tegelijk op met *Orth. mucronata* en *Ematurga atomaria* en zijn in de vlucht niet van de eerste te onderscheiden. Op dezelfde plek komt ook *Orth. chenopodiata* L. voor !

Lygris populata L. Nog op 22.X.1955 kwam een laat exemplaar op de lamp, mogelijk van een partiële tweede generatie.

Xanthorhoë biriviata Bkh. In 1955 het eerste exemplaar voor deze omgeving.

Euphyia luctuata Schiff. Al op vijf vindplaatsen bij Apeldoorn vastgesteld, op twee daarvan talrijk. De laatst ontdekte is 7 ha groot en behoort tot de Koninklijke Houtvesterijen. Waarschijnlijk is de soort op nog veel meer plaatsen op de Veluwe aan te treffen. Komt ook goed op licht, maar meest laat, vaak na middernacht.

Epirrhoë tristata L. Reeds op drie vindplaatsen, op twee ervan talrijk. Ook te Empe.

Hydriomena furcata Thunberg. In 1955 zeer talrijk, ook op licht.

Apocheima hispidaria Schiff. Op licht in 1955 een ex. van f. **obscura** Kuhn, nieuw voor de fauna.

Deileptenia ribeata Clerck. In 1955 meerdere exemplaren, ♂♂ en ♀♀, meest afgevlogen. De soort blijft lokaal.

Alcis jubata Thunberg. Eén exemplaar op de lamp in 1955. Helaas vloog het over het scherm, toen het gestoord werd door een Agrotide, en verdween in de lage vegetatie. Ik kon het niet meer terug vinden ondanks een uur lang zoeken. Ik sta echter voor de juiste determinatie in.

Cleorodes lichenaria Hufn. In 1954 voor het eerst in 11 exemplaren op de lamp, ook in 1955 meerdere vlinders. Handhaaft zich dus nog.

Dyscia fagaria Thunberg. Hier gewoon, komt in aantal op de oppomplamp bij het rupsen zoeken 's nachts.

Crocallis elinguaris L. In 1954 een ex. van f. *aurantiaca* Lempke.

Ematurga atomaria L. Een ex. van f. *unicoloraria* Stgr. en enkele andere vormen.

Isturgia limbaria F. Verschillende exemplaren van de tweede generatie met één achtervleugel of zelfs zonder achtervleugels.

Erannis defoliaria Clerck. In 1955 bijzonder talrijk. Zelfs op bijna elke straatlantaarn zaten meerdere exemplaren.

Erannis leucophaearia Schiff. Ook deze soort was in 1955 talrijk. Het is mij opgevallen, dat de dieren graag in het dorre blad vliegen, als ze opgejaagd worden. Dan zijn ze meest onvindbaar.

Biston stratarius Hufn. In 1955 bijzonder goed. Een avond van ruim 50 exemplaren leverde vele vormen op.

Phigalia pedaria F. Eén exemplaar van de nog altijd zeer zeldzame f. *monacharia* Stgr.

Summary

Discussion of Lepidoptera taken in the neighbourhood of Apeldoorn, province of Guelderland.

Apeldoorn, Korteweg 53.